גליון
בת עין
דבר השוה לכל נפש
אידיש

גליון לט
דרוש לפסח
תשפ"ד

זֹאת תִּהְיֶה תּוֹרַת הַמְּצֹרָע בְּיוֹם טָהֳרָתוֹ וְהוּבָא אֶל הַכֹּהֵן. דאס דאזיגע זאך (וואס מיר מעלן באלד לערנען) זאל זיין די לערנונג פון דעם קרעציגן (און דאס זאל ער טאהן) אין דעם טאג פון זיין ריינינונג (ווען די טומאה איז אוועק פון אים) זאל ער געברענגט ווערן צום כהן.

וְיָצָא הַכֹּהֵן אֶל מִחוּץ לַמַּחֲנֶה וְגוֹ' וְהִנֵּה נִרְפָּא נֶגַע הַצָּרַעַת מִן הַצָּרוּעַ. דער כהן זאל ארויסגיין צו די דרויסן פון די מחנה (ווייל א מצורע האט נישט געמעגט אריינקומען) **[וראה הכהן]** און דער כהן וועט זעהן אז ס'איז שוין אויסגעהיילט געווארן די פלאג פון די קרעץ פון דעם קרעציגן (דעמאלסט זאגט די פסוק ווייטער וואס מען דארף אלץ טאהן).

דריי קשיות אויף די פסוקים

וְיֵשׁ לְדַקְדֵּק און מען דארף פארשטיין, **דְּבִתְחִילָּה כָּתוּב 'וְהוּבָא אֶל הַכֹּהֵן'** אז אנפאנג זאגט די פסוק 'און ער זאל געברענגט ווערן צו דעם כהן', **וְאַחַר כָּךְ כְּתִיב 'וְיָצָא הַכֹּהֵן'** און דערנאך זאגט די פסוק 'און דער כהן זאל ארויסגיין צו אים'.

(ב) **וְעוֹד** נאך מער איז שווער, **אֵיךְ אֶפְשָׁר שֶׁיָּבֹא הַמְּצוֹרָע אֶל הַכֹּהֵן** ווי אזוי קען מען פארשטיין די ערשטע פסוק 'אז ער זאל געברענגט ווערן צו דעם כהן', **הֲלֹא הַמְּצוֹרָע מִשְׁתַּלֵּחַ חוּץ לְג' מַחֲנוֹת** א מצורע ווערט דאך ארויסגעשיקט פון אלע דריי מחנות (מחנה כהונה – לוי – ישראל).

(ג) **וְעוֹד יֵשׁ לְדַקְדֵּק** און נאך קען מען פרעגן, **דַּהֲוָה לֵיהּ לִכְתּוֹב 'וְהִנֵּה נִרְפָּא הַצָּרוּעַ מִן נֶגַע הַצָּרַעַת'** אז די פסוק וואלט געדארפט זאגן 'און דער קרעציגער מענטש איז אויסגעהיילט געווארן פון די קרעץ' (און נישט אז די קרעץ איז אויסגעהיילט געווארן פון דעם קרעציגן) .

זֹאת תִּהְיֶה תּוֹרַת הַמְּצוֹרָע בְּיוֹם טָהֳרָתוֹ וְהוּבָא אֶל הַכֹּהֵן, וְיָצָא הַכֹּהֵן אֶל מִחוּץ לַמַּחֲנֶה וְגוֹ' וְהִנֵּה נִרְפָּא נֶגַע הַצָּרַעַת מִן הַצָּרוּעַ.

וְיֵשׁ לְדַקְדֵּק דְּבִתְחִילָּה כָּתוּב 'וְהוּבָא אֶל הַכֹּהֵן' וְאַחַר כָּךְ כְּתִיב 'וְיָצָא הַכֹּהֵן'.

וְעוֹד, אֵיךְ אֶפְשָׁר שֶׁיָּבֹא הַמְּצוֹרָע אֶל הַכֹּהֵן, הֲלֹא הַמְּצוֹרָע מִשְׁתַּלֵּחַ חוּץ לְג' מַחֲנוֹת.

וְעוֹד יֵשׁ לְדַקְדֵּק דַּהֲוָה לֵיהּ לִכְתּוֹב 'וְהִנֵּה נִרְפָּא הַצָּרוּעַ מִן נֶגַע הַצָּרַעַת'.

וְקוֹדֶם שֶׁנָּבֹא לְבֵיאוּר הַפְּסוּקִים נַקְדִּים מַה דִּכְתִיב (שמות יב, טו) 'אַךְ בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן תַּשְׁבִּיתוּ שְּׂאוֹר מִבָּתֵּיכֶם', וְדָרְשׁוּ חֲזַ"ל (פסחים ה.) 'בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן' הַיְינוּ עֶרֶב פֶּסַח,

פארוואס הייבט זיך אן די איסור חמץ ביי חצות היום ?

וְקוֹדֶם שֶׁנָּבֹא לְבֵיאוּר הַפְּסוּקִים נַקְדִּים מַה דִּכְתִיב (שמות יב, טו) **'אַךְ בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן תַּשְׁבִּיתוּ שְׂאוֹר מִבָּתֵּיכֶם'** און פאר אונז הייבן אן צו מסביר זיין די אויבענדערמאנטע צוויי פסוקים וועלן אונז צום ערשט מסביר די פסוק וואס זאגט 'נאר אין דעם פריערדיגן טאג (איין טאג פאר דעם פופצענסטן) זאלט איר צושטערן די זויער טייג פון אייערע הייזער'.

וְדָרְשׁוּ חֲזַ"ל (פסחים ה.) **'בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן' הַיְינוּ עֶרֶב פֶּסַח** און חז"ל האבן גע'דרשנט אז די ווערטער 'ביום הראשון'

מיינט ערב פסח, **וְ'אַךְ' חָלַק**[א] און דאס וואס די תורה זאגט די ווארט 'אך' מיינט אונז צו מרמז זיין צו צוטיילן די טאג, **הַיְינוּ מִשֵּׁשׁ שָׁעוֹת וּלְמַעְלָה** דאס מיינט אז פון זעקס שעה און ווייטער, **אָז מַתְחִיל זְמַן הַבִּיעוּר** דעמאלסט הייבט זיך אן די צייט פון אויסרוימען די חמץ, **שֶׁאָז הוּא זְמַן שְׁחִיטַת הַפֶּסַח** ווייל דעמאלסט איז די צייט וואס מען שעכט די קרבן פסח, **וְאָז אָסוּר בַּאֲכִילָה וּבַהֲנָאָה** און דעמאלסט ווערט די חמץ אסור צו עסן און צו הנאה האבן דערפון.

וְיֵשׁ לְדַקְדֵּק און אונז דארפן פארשטיין, **שֶׁבְּכָל הַתּוֹרָה לֹא נִמְצָא שׁוּם מִצְוָה שֶׁתִּהְיֶה נוֹהֶגֶת מֵחֲצִי הַיּוֹם** אז אין גאנצן תורה טרעפן אונז נישט קיין שום מצוה וואס הייבט זיך אן אינמיטן טאג, **כִּי כָּל הַמִּצְווֹת הֵן שַׁבָּת הֵן יוֹם הַכִּפּוּרִים הוּא מִבָּעֶרֶב** ווייל אלע מצות סיי שבת און יום הכיפור הייבט זיך אן פון פארנאכטס.

די מצוה פון מצה איז א סגולה צו צוברעכן אלע שלעכטע מידות

אַךְ בְּדֶרֶךְ רֶמֶז נוּכַל לוֹמַר נאר בדרך רמז קענען אונז זאגן, **שֶׁחָמֵץ מְרַמֵּז עַל מִדּוֹת הָרָעוֹת** אז חמץ איז מרמז אויף די שלעכטע מידות, **וְכֵן מָצִינוּ בִּלְשׁוֹן הַגְּמָרָא** (ר"ה ג:) **הֶחְמִיץ** אזוי ווי אונז טרעפן אין לשון הגמרא ווען די גמרא וויל זאגן אויף א זאך אז עס איז שלעכטס נוצן חז"ל די לשון 'החמיץ'.

וְכָתַב הָאֲרִ"י זַ"ל[ב] און דער אר"י הקדוש שרייבט, **כִּי עִנְיַן אִיסּוּר חָמֵץ שֶׁאִיסּוּרוֹ זַיי"ן יָמִים** אז די ענין פון די איסור חמץ וואס גייט אן פאר זיבן טעג, **וַאֲכִילַת מַצָּה שֶׁנּוֹהֶגֶת כָּל שִׁבְעָה** און די מצוה פון עסן די מצה וואס גייט אויך אן די זיבן טעג, **הִיא סְגוּלָּה לְשַׁבֵּר וּלְהַכְנִיעַ ז' מִדּוֹת הָרָעוֹת**[ג] איז א סגולה צו צוברעכן און צו אונטערטעניגן די זיבן שלעכטע מידות, **וְלָבֹא לְז' מִדּוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת** און צו צוקומען צו די זיבן הייליגע מידות.

די רמז פון די ווארט 'חמץ' און 'מצה'

וְהַהֶפְרֵשׁ שֶׁבֵּין חָמֵץ וּמַצָּה הוּא רַק וָא"ו[ד] און די חילוק צווישן די ווארט 'חמץ' און די ווארט 'מצה' איז א

וְ'אַךְ' חָלַק[א], הַיְינוּ מִשֵּׁשׁ שָׁעוֹת וּלְמַעְלָה אָז מַתְחִיל זְמַן הַבִּיעוּר שֶׁאָז הוּא זְמַן שְׁחִיטַת הַפֶּסַח, וְאָז אָסוּר בַּאֲכִילָה וּבַהֲנָאָה.

וְיֵשׁ לְדַקְדֵּק שֶׁבְּכָל הַתּוֹרָה לֹא נִמְצָא שׁוּם מִצְוָה שֶׁתִּהְיֶה נוֹהֶגֶת מֵחֲצִי הַיּוֹם, כִּי כָּל הַמִּצְווֹת הֵן שַׁבָּת הֵן יוֹם הַכִּפּוּרִים הוּא מִבָּעֶרֶב.

אַךְ בְּדֶרֶךְ רֶמֶז נוּכַל לוֹמַר, שֶׁחָמֵץ מְרַמֵּז עַל מִדּוֹת הָרָעוֹת, וְכֵן מָצִינוּ בִּלְשׁוֹן הַגְּמָרָא (ר"ה ג:) הֶחְמִיץ.

וְכָתַב הָאֲרִ"י זַ"ל[ב] כִּי עִנְיַן אִיסּוּר חָמֵץ שֶׁאִיסּוּרוֹ זַיי"ן

א. וראה רש"י שם: אך חלק, אכין ורקין מיעוטין, אלמא מקצת היום מותר ומקצתו אסור, ומעתה יש לנו לחלק חציו לאיסור וחציו להיתר, ואיכא דאמר אך הוא חץ בגימטריא דאח"ס בט"ע גי"ף דכ"ץ, ותופס ח' תחת אל"ף וצדי במקום כ'.

ב. ראה לקוטי תורה פרשת שמות עה"פ ויקם מלך חדש: וצריך לאכול המצה ולדחות החמץ ז' ימים כו', והוא כמו החולה שמתרפא מחליו שצריך בימים הראשונים לאכול מאכלים דקים וקלים שלא יזיקו לו, ולכן נצטוינו לאכול מצה בז' ימי הפסח, וכמו שהשיב ר"ש לר"א בנו ששאלו כי אחר שחמץ יצר הרע ומצה יצר טוב למה לא נצטוינו שלא לאכול חמץ כל השנה, והשיב לו כי הימים הללו להיותם חולים שיצאו ממצרים הוצרכו לאכול מצה, ואח"כ בהיותם בריאים וטובים לא יזיק להם אף אם יאכלו חמץ.

א. רש"י דארט איז מסביר אז די ווארט 'אך' מיינט צו צוטיילן אזוי ווי די גמרא זאגט 'אכין ורקין מיעוטין' אז די ווארט 'אך' און 'רק' קומט צו ממעט זיין, און די פסוק מיינט צו זאגן אז א האלבע טאג איז מותר און א האלבע טאג איז אסור.

ב. ראה לקוטי תורה פרשת שמות עה"פ ויקם מלך חדש.

ג. אזוי שטייט אין זוהר הק' (ח"א רסא, א).

ד.ביידע ווערטער 'חמץ' און 'מצה' האבן א 'מ' (חמץ - מצה), ביידע ווערטער האבן א צ' (חמץ - מצה), יעצט נאר די **ח'** איז און די **ה'** איז די אות וואס טיילט אפ איין ווארט פון די צווייטע, און די וועג ווי אזוי א ח' איז געשריבן איז דורך א אות ד' מיט א אות ו' וואס פארמאכט די אפענע זייט, און מיט דעם איז די ח' אנדערש ווי די 'ה', ווייל

יָמִים וַאֲכִילַת מַצָּה שֶׁנּוֹהֶגֶת כָּל שִׁבְעָה הִיא סְגוּלָה לְשַׁבֵּר וּלְהַכְנִיעַ ז' מִדּוֹת הָרָעוֹת וְלָבֹא לְז' מִדּוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת[ג].

וְהַהֶפְרֵשׁ שֶׁבֵּין חָמֵץ וּמַצָּה הוּא רַק וָא"ו, שֶׁבְּחָמֵץ הַוָּא"ו מְדוּבָּק לְגוּף הַדָּלֶ"ת, וּבַמַּצָּה יֵשׁ הֶפְסֵק בֵּינָהּ וּבֵין הַדָּלֶ"ת.

וְאֶפְשָׁר לְרַמֵּז כִּי כְּשֶׁאָדָם רוֹצֶה לָשׁוּב מֵחֲטָאָיו וּלְקַבֵּל עָלָיו עוֹל תּוֹרָה וּמִצְוֹת צָרִיךְ מִקּוֹדֶם כָּל דָּבָר לְתַקֵּן אֶת מַעֲשָׂיו הָרָעִים אֲשֶׁר עָשָׂה מִקּוֹדֶם, הֵן מַה שֶּׁעָבַר עַל לֹא תַעֲשֶׂה וְהֵן מַה שֶּׁבִּיטֵּל מִצְוֹת עֲשֵׂה, וּבִלְתִּי זֶה אִי אֶפְשָׁר לוֹ לַעֲסוֹק בַּעֲבוֹדַת ה', כִּי הֶעָוֹן עַצְמוֹ מְקַטְרֵג עָלָיו וּמְבַלְבֵּל אוֹתוֹ מֵעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ.

וְאֶפְשָׁר לוֹמַר שֶׁזֶּה עִנְיַן עֶרֶב פֶּסַח בְּשָׁעָה שִׁשִּׁית, שֶׁאָז מַתְחִיל זְמַן הַבִּיעוּר ז' מִדּוֹת הָרָעוֹת, וּזְמַן בִּיעוּר לַכֹּל הוּא, וּכְשֶׁאָדָם חוֹזֵר בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵימָה לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ וּמְבַעֵר וּמְבַטֵּל בְּלִבּוֹ כָּל מַעֲשָׂיו הָרָעִים, אָז הוּא עֵת רָצוֹן לִפְנֵי הַבּוֹרֵא בָּרוּךְ הוּא יוֹתֵר מִכָּל הַשָּׁנָה, וְהַבָּא לְטַהֵר מְסַיְּיעִין אוֹתוֹ.

וְלָזֶה בְּשָׁעָה שִׁשִּׁית שֶׁאָז נִפְסַק עִנְיַן חָמֵץ הָרוֹמֵז לְיֵצֶר הָרַע, אָז מַתְחִיל עִנְיַן מַצָּה שֶׁתָּלוּי כַּרְעֵיהּ דְּהֵ"א, לְרַמֵּז כִּי הָרוֹצֶה לֵיעוֹל בִּתְשׁוּבָה יֵעוֹל[ד], וְאָז הוּא עֵת רָצוֹן, כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי.

וְלָזֶה מַתְחִיל הָאִיסּוּר אַחַר שֵׁשׁ שֶׁהוּא וָא"ו, שֶׁאָז נִפְסַק

ג. ראה זוה"ק ח"א רסא, א: ובחגא דפטירו שבעה יומי דכלילן כלהו יומין דלעילא בהו כו', חגא דפטירא לקבל אברהם דאתי מחס"ד בגין כך כלהו דרגין תמן, דהא לכלהו דרגין אסחר יעקב שלימא לסטרא דחס"ד, האי חגא לקבל דרגא דאהרן דאחיד בחסד כלהו עמיה.

ד. מנחות כט, ב: ומפני מה נברא העולם הזה בה"י מפני שדומה לאכסדרה שכל הרוצה לצאת יצא, ומ"ט תליא כרעיה, דאי הדר בתשובה מעיילי ליה [בפתח העליון בין רגל שבתוכו לגגו, רש"י].

'ו', **שֶׁבְּחָמֵץ הַוָּא"ו מְדוּבָּק לְגוּף הַדָּלֶ"ת** ווייל ביי די אות **ח'** פון די ווארט חמץ' איז די 'ו' באהאפטן צו די ד' און אזוי פארעמט זיך אויס די 'ח', **וּבַמַּצָּה יֵשׁ הֶפְסֵק בֵּינָהּ וּבֵין הַדָּלֶ"ת** און ביי די אות ה' פון די ווארט 'מצה' איז דא א אפטיילונג צווישן די פיסל און די ד'.

[אין די קומענדיגע שטיקל וועט די בת עין צום ערשט מקדים זיין א הקדמה וועגן די ענין אז צום ערשט דארף א מענטש תשובה טאהן און דערנאך קען ער זיך דערנענטערן צום באשעפער, און דערנאך וועט די בת עין צוריקקומען מסביר זיין די רמז פון די ווערטער 'חמץ' און 'מצה']

ערב פסח ביי חצות איז א עת רצון און מסוגל צו טאהן תשובה מער ווי א גאנץ יאר

וְאֶפְשָׁר לְרַמֵּז און מען קען אפשר מרמז זיין, **כִּי כְּשֶׁאָדָם רוֹצֶה לָשׁוּב מֵחֲטָאָיו וּלְקַבֵּל עָלָיו עוֹל תּוֹרָה וּמִצְוֹת** אז ווען א מענטש וויל תשובה טאהן אויף זיינע עבירות און אננעמען אויף זיך צו מקיים זיין תורה ומצות, **צָרִיךְ מִקּוֹדֶם כָּל דָּבָר לְתַקֵּן אֶת מַעֲשָׂיו הָרָעִים אֲשֶׁר עָשָׂה מִקּוֹדֶם** דארף ער צום ערשט פארריכטן זיינע שלעכטע מעשים וואס ער האט געטאהן פון פריער, **הֵן מַה שֶּׁעָבַר עַל לֹא תַעֲשֶׂה** סיי וואס ער איז עובר אויף א לא תעשה, **וְהֵן מַה שֶּׁבִּיטֵּל מִצְוֹת עֲשֵׂה** און סיי וואס ער האט מבטל געווען א מצות עשה, **וּבִלְתִּי זֶה אִי אֶפְשָׁר לוֹ לַעֲסוֹק בַּעֲבוֹדַת ה'** און אן די תשובה קען ער נישט אנהייבן זיך באשעפטיגן מיט עבודת השם, **כִּי הֶעָוֹן עַצְמוֹ מְקַטְרֵג עָלָיו וּמְבַלְבֵּל אוֹתוֹ מֵעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ** ווייל די זינד אליין איז מקטרג אויף אים און טוט אים שטערן פון עבודת השם.

וְאֶפְשָׁר לוֹמַר שֶׁזֶּה עִנְיַן עֶרֶב פֶּסַח בְּשָׁעָה שִׁשִּׁית און אונז קענען זאגן אז דאס איז די ענין וואס די מצוה הייבט זיך אן ערב פסח אין די זעקסטע שעה, **שֶׁאָז מַתְחִיל זְמַן הַבִּיעוּר ז' מִדּוֹת הָרָעוֹת** ווייל דעמאלסט הייבט זיך אן די זמן פון אויסרוימען די זיבן שלעכטע מידות, **וּזְמַן בִּיעוּר לַכֹּל הוּא** און דאס איז א צייט פאר יעדן איינעם צו אויסרוימען זיינע שלעכטע מידות.

וּכְשֶׁאָדָם חוֹזֵר בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵימָה לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ און ווען א מענטש טוט דעמאלסט תשובה פארן באשעפער, **וּמְבַעֵר וּמְבַטֵּל בְּלִבּוֹ כָּל מַעֲשָׂיו הָרָעִים** און ער רוימט אויס און מבטל פון זיין הארץ אלע זיינע שלעכטע מעשים, **אָז הוּא עֵת רָצוֹן לִפְנֵי הַבּוֹרֵא בָּרוּךְ הוּא יוֹתֵר מִכָּל הַשָּׁנָה** איז דעמאלסט א עת רצון פארן באשעפער

ביי די ח' איז פארמאכט די גאנצע וואנט דורך די 'ו', און ביי די 'ה' בלייבט עס אפען.

מער ווי א גאנץ יאר, **וְהַבָּא לְטַהֵר מְסַיְּיעִין אוֹתוֹ** און ווער עס קומט זיך רייניגן העלפט מען אים דערפאר פון הימל.

די רמז פארוואס די איסור פון חמץ הייבט זיך אן אין די זעקסטע שעה ווייל דעמאלסט ווערט אפגעהאקט די 'ו' פון די אות ח' פון חמץ, און ס'ווערט א 'ה' פון דיווארט מצה

וְלָזֶה בְּשָׁעָה שִׁשִּׁית און פארדעם אין די זעקסטע שעה, **שֶׁאָז נִפְסַק עִנְיַן חָמֵץ הָרוֹמֵז לְיֵצֶר הָרָע** וואס דעמאלסט שטעלט זיך אפ די ענין פון 'חמץ' וואס איז מרמז אויף די יצר הרע, **אָז מַתְחִיל עִנְיַן מַצָּה שֶׁתָּלוּי כַּרְעֵיהּ דְּהֵ"א** וואס דעמאלסט הייבט זיך אן די ענין פון מצה וואס די פוס פון די אות ה' איז הענגענדיג (נישט פארמאכט צו די דאך ווי א אות 'ח'), **לְרַמֵּז כִּי הָרוֹצֶה לֵיעוֹל בִּתְשׁוּבָה יֵעוֹל**[ה] וואס די פארעם פון די אות 'ה' איז אונז מרמז אז ווער עס וויל אריינגיין אין די וועלט פון תשובה קען אריינגיין, **וְאָז הוּא עֵת רָצוֹן** און דעמאלסט איז א עת רצון, **כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי** אזוי ווי אונז האבן געשריבן.

כַּרְעֵיהּ דְּהֵ"א, וְנַעֲשֶׂה מִבְּחִינַת חָמֵץ בְּחִינַת מַצָּה, שֶׁהִיא בִּיטּוּל ז' מִדּוֹת הָרָעוֹת מִכָּל וָכֹל.

וְיֵשׁ ב' עִנְיָנִים בְּחָמֵץ הָרוֹמֵז לְיֵצֶר הָרָע, 'חָמֵץ שֶׁלּוֹ' מַה שֶּׁחָטָא וּפָגַם הוּא בְּעַצְמוֹ, 'וְחָמֵץ שֶׁל אֲחֵרִים שֶׁקִּיבֵּל עָלָיו אַחֲרָיוּת'[ה], הַיְינוּ שֶׁרָאָה אָדָם עוֹבֵר עֲבֵירָה וְהָיָה בְּיָדוֹ לִמְחוֹת וְלֹא מִיחָה הוּא נִתְפַּס עַל יָדוֹ[ו].

וְכָל זֶה צְרִיכִים לְבָעֵר בְּשָׁעָה שִׁשִּׁית, וְעַל שְׁנֵיהֶם עוֹבְרִים בְּבַל יֵרָאֶה וּבַל יִמָּצֵא.

וְחָמֵץ שֶׁלּוֹ, הַיְינוּ מַה שֶּׁפָּגַם בְּעַצְמוֹ אֶפְשָׁר לְבָעֵר עַל יְדֵי תְּשׁוּבָה בֶּאֱמֶת בְּכָל לְבָבוֹ וּבְכָל נַפְשׁוֹ, אַךְ חָמֵץ שֶׁל אֲחֵרִים שֶׁקִּיבֵּל עָלָיו אַחֲרָיוּת, אַף שֶׁהוּא יַעֲשֶׂה עֲלֵיהֶם תְּשׁוּבָה בֶּאֱמֶת, מִכָּל מָקוֹם הָאָדָם שֶׁעָבַר הָעֲבֵירָה עֲדַיִין לֹא עָשָׂה תְּשׁוּבָה וּבַמֶּה יְכוּפַּר עֲוֹנוֹ.

ה. פסחים ה, ב: אמר מר יכול יטמין ויקבל פקדונות מן הנכרים תלמוד לומר לא ימצא, הא אמרת רישא שלך אי אתה רואה אבל אתה רואה של אחרים ושל גבוה, לא קשיא הא דקביל עליה אחריות הא דלא קביל עליה אחריות.

ו. שבת נד, ב: כל מי שאפשר למחות לאנשי ביתו ולא מיחה נתפס על אנשי ביתו, באנשי עירו נתפס על אנשי עירו, בכל העולם כולו נתפס על כל העולם כולו.

וְלָזֶה מַתְחִיל הָאִיסּוּר אַחַר שֵׁשׁ שֶׁהוּא וָא"ו און דערפאר הייבט זיך אן די איסור פון חמץ נאך די זעקסטע שעה וואס די נומער זעקס איז מרמז צו די אות 'ו', **שֶׁאָז נִפְסַק כַּרְעֵיהּ דְּהֵ"א** וואס דעמאלסט אין די זעקסטע שעה האקט זיך אפ די ו' פון די 'ח' און ס'ווערט די פיסל פון די אות 'ה', **וְנַעֲשֶׂה מִבְּחִינַת חָמֵץ בְּחִינַת מַצָּה** און ס'ווערט פון די בחינה פון 'חמץ' די בחינה פון 'מצה', **שֶׁהִיא בִּיטּוּל ז' מִדּוֹת הָרָעוֹת מִכָּל וָכֹל** וואס די מצוה פון מצה איז צו אינגאנצן און אינגאנצן מבטל זיין די מידות רעות.

צוויי פארשידענע חמץ [עבירות] – אייגענע חמץ – און חמץ פון אנדערע מענטשן

וְיֵשׁ ב' עִנְיָנִים בְּחָמֵץ הָרוֹמֵז לְיֵצֶר הָרָע און עס איז דא צוויי ענינים פון חמץ וואס איז מרמז אויף די יצר הרע.

'חָמֵץ שֶׁלּוֹ' מַה שֶּׁחָטָא וּפָגַם הוּא בְּעַצְמוֹ זיין אייגענע חמץ דאס מיינט וואס ער האט געזינדיגט און אליין פארדארבן, **'וְחָמֵץ שֶׁל אֲחֵרִים שֶׁקִּיבֵּל עָלָיו אַחֲרָיוּת'**[ו] און חמץ פון אנדערע וואס ער האט גענומען אויפדעם

ה. אזוי זאגט די גמרא אין מסכת מנחות (כט, ב): **ומפני מה נברא העולם הזה בה"י** [און פארוואס איז די וועלט באשאפען געווארן מיט א 'ה'] **מפני שדומה לאכסדרה שכל הרוצה לצאת יצא** [ווייל די אות ה' איז צוגעגליכן צו א אפענע הויף וואס ווער עס וויל ארויסגיין דערין קען ארויסגיין (פון אונטן) – אזוי אויך אויב א מענטש וויל ח"ו זינדיגן קען ער], **ומאי טעמא תליא כרעיה** [און פארוואס הענגט די פיס פון די 'ה'], **דאי הדר בתשובה מעיילי ליה** [ווייל אויב ער טוט תשובה קען ער צוריק אריינקומען – ווי רש"י איז מסביר קומט מען צוריק פון די אויבערשטע טיר וואס איז די עפענונג פון אויבן ביז צו די פיס פון די אות 'ה'].

ו. די גמרא אין מסכת פסחים (ה, ב) זאגט: **אמר מר יכול יטמין ויקבל פקדונות מן הנכרים תלמוד לומר לא ימצא** [אויבן האט מען געזאגט אז מען וואלט געקענט מיינען אז מען מעג נעמען און באהאלטן פקדונות פון גוים – זאגט אונז

אָמְנָם אֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּא בִּטְרוּנְיָא עִם בְּרִיּוֹתָיו (עבודה זרה ג.), וּכְשֶׁהוּא עוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה לִפְנֵי הַבּוֹרֵא בָּרוּךְ הוּא בְּהַכְנָעָה גְּדוֹלָה מֵעוֹמְקָא דְּלִיבָּא, אָז ה' יִתְבָּרַךְ מְעוֹרֵר מִדַּת תְּשׁוּבָה בָּעוֹלָם, וּבְרוֹב רַחֲמָיו וַחֲסָדָיו שׁוֹלֵחַ בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ שֶׁל אוֹתוֹ הָאִישׁ שֶׁעָבַר הָעֲבֵירָה לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִכָּשֵׁל בְּחֶטְאוֹ שֶׁל אוֹתוֹ הָאִישׁ.

וְיֵשׁ שְׁנֵי מִינֵי חָמֵץ שֶׁאֵין עוֹבְרִים עֲלֵיהֶם בְּבַל יֵרָאֶה וּבְבַל יִמָּצֵא, חָמֵץ שֶׁל אֲחֵרִים וְשֶׁל גָּבוֹהַּ (פסחים ה:)[ז].

וְיֵשׁ לִרְמוֹז כִּי 'חָמֵץ שֶׁל אֲחֵרִים' הוּא מִי שֶׁהוּא חַס וְשָׁלוֹם בִּבְחִינַת אֵל אַחֵר, שֶׁיָּצָא מִבְּחִינַת אֶחָד וְאֵינוֹ מַאֲמִין חַס וְשָׁלוֹם בְּהַשְׁגָּחָה שֶׁהַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ הוּא אֶחָד יָחִיד וּמְיוּחָד.

'וְחָמֵץ שֶׁל גָּבוֹהַּ' מְרַמֵּז לְחָמֵץ וַעֲבֵירוֹת שֶׁל גַּסֵּי הָרוּחַ, כְּרָמוּז בְּתֵיבַת גָּבוֹהַּ, שֶׁאִם רָאָה אָדָם מִיִּשְׂרָאֵל אוֹתָם עוֹבְרִים עַל מִצְווֹת ה' וְלֹא מִיחָה לֹא נִתְפַּס עֲלֵיהֶם, כִּי לֹא הָיוּ שׁוֹמְעִים לִדְבָרָיו[ח]. נִמְצָא חָמֵץ שֶׁל אֲחֵרִים הוּא מֵחֲמַת שֶׁיָּצָא מִגֶּדֶר יִשְׂרָאֵל מַאֲמִין בְּהַשְׁגָּחָה רַחֲמָנָא לִיצְלָן, וְחָמֵץ שֶׁל גָּבוֹהַּ מֵחֲמַת שֶׁהוּא חָכָם בְּעֵינָיו וְלֹא יְקַבֵּל תּוֹכֵחָה.

וּבַמֶּה שֶׁאָמַרְנוּ יְתוֹרַץ קוּשְׁיַת הַתּוֹסְפוֹת (פסחים ה: ד"ה אבל) שֶׁלְּגַבֵּי חַלָּה צְרִיכִין אָנוּ תְּרֵי מִיעוּטָא עַל עַכּוּ"ם וְשֶׁל גָּבוֹהַּ, וְכָאן אָנוּ מְמַעֲטִים שֶׁל אֲחֵרִים וְשֶׁל גָּבוֹהַּ מֵחַד מִיעוּטָא, שֶׁלְּךָ אִי אַתָּה רוֹאֶה אֲבָל אַתָּה רוֹאֶה שֶׁל אֲחֵרִים וְשֶׁל גָּבוֹהַּ[ט]. וּלְפִי דְּבָרֵינוּ עַל דֶּרֶךְ מוּסָר יְתוֹרַץ שַׁפִּיר,

---

ז. ראה הערה יח.

ח. יבמות סה, ב: ואמר רבי אילעא משום ר' אלעזר בר' שמעון כשם שמצוה על אדם לומר דבר הנשמע כך מצוה על אדם שלא לומר דבר שאינו נשמע, רבי אבא אומר חובה, שנאמר (משלי ט, ח) 'אל תוכח לץ פן ישנאך הוכח לחכם ויאהבך'.

ט. בתוס' שם: אבל אתה רואה של אחרים ושל גבוה, הקשה הרב ר' יעקב דאורליי"נש דהכא לא מצריך תרי קראי למעוטי נכרי וגבוה, דמחד לך ממעטינן תרוייהו אע"ג דתלתא לך כתיבי, ובפרק כל שעה (פסחים כג, א) משמע דצריכי כולהו,

---

אחריות (וואס דאס ווערט גערעכנט פאר חמץ וואס מען טאר נישט האלטן).

הַיְינוּ **שֶׁרָאָה אָדָם עוֹבֵר עֲבֵירָה** 'חמץ של אחרים' מיינט אז ער האט געזעהן א מענטש עובר זיין א עבירה, **וְהָיָה בְּיָדוֹ לִמְחוֹת וְלֹא מִיחָה** און ער האט געקענט מוחה זיין דערויף און ער האט נישט מוחה געווען, **הוּא נִתְפַּס עַל יָדוֹ**[ז] טראגט ער די אחריות פון דעם מענטשן'ס עבירה און ער וועט באשטראפט ווערן אויפדעם.

אויסרוימען די אייגענע חמץ און תשובה טאהן דערויף / די שוועריקייט פון תשובה טאהן אויף די 'חמץ של אחרים' און די חסד השי"ת וואס איז מעורר בתשובה

וְכָל זֶה צְרִיכִים לְבָעֵר בְּשָׁעָה שִׁשִּׁית און דאס אלעס דארף מען אויסרוימען אין די זעקסטע שעה, **וְעַל שְׁנֵיהֶם עוֹבְרִים בְּבַל יֵרָאֶה וּבַל יִמָּצֵא** און אויף די צוויי עבירות איז מען עובר אויף בל יראה און בל ימצא.

וְחָמֵץ שֶׁלּוֹ און זיין חמץ, **הַיְינוּ מַה שֶּׁפָּגַם בְּעַצְמוֹ** דאס מיינט די עבירות וואס ער האט אליין געטאהן, **אֶפְשָׁר לְבָעֵר עַל יְדֵי תְּשׁוּבָה בֶּאֱמֶת בְּכָל לְבָבוֹ וּבְכָל נַפְשׁוֹ** דאס קען ער אויסרוימען דורך תשובה באמת מיט זיין גאנצן הארץ און זעהל.

אַךְ חָמֵץ שֶׁל אֲחֵרִים שֶׁקִּיבֵּל עָלָיו אַחֲרָיוּת אבער חמץ פון אנדערע וואס ער טראגט די אחריות אויפדעם, **אַף שֶׁהוּא יַעֲשֶׂה עֲלֵיהֶם תְּשׁוּבָה בֶּאֱמֶת** אפילו ער וועט טאהן תשובה דערויף באמת, **מִכָּל מָקוֹם הָאָדָם שֶׁעָבַר הָעֲבֵירָה עֲדַיִין לֹא עָשָׂה תְּשׁוּבָה** אבער פון דאס וועגן דאך דער מענטש וואס האט געטאהן די עבירה האט

די פסוק 'לא ימצא' אז ס'טאר זיך נישט געפונען ביי דיר גארנישט], **הא אמרת רישא שלך אי אתה רואה אבל אתה רואה של אחרים ושל גבוה** [פרעגט די גמרא: האסט דאך אנפאנג געזאגט אז אייגענע חמץ טאר מען נישט זעהן אבער מען מעג זעהן חמץ פון אנדערע מענטשן און חמץ וואס געהערט פאר הקדש], **לא קשיא** [ס'איז נישט קיין קשיא] **הא דקביל עליה אחריות** [דא רעדט זיך פון חמץ וואס ער האט גענומען אויף דעם אחריות – ממילא טאר מען עס נישט האלטן] **הא דלא קביל עליה אחריות** [און דא רעדט זיך פון חמץ וואס ער האט נישט גענומען אויף דעם אחריות - ממילא מעג ער האלטן].

ז. אזוי שטייט אין מסכת שבת (נד, ב): **כל מי שאפשר למחות לאנשי ביתו** [ווער עס קען מוחה זיין אין זיינע שטוב מענטשן] **ולא מיחה** [און ער האט נישט מוחה געווען אין זיי] **נתפס על אנשי ביתו** [ווערט ער באשטראפט וועגן זיינע שטוב מענטשן], **באנשי עירו** [אויב ער וואלט געקענט מוחה זיין אין זיינע שטאדט מענטשן - און ער האט נישט מוחה געווען] **נתפס על אנשי עירו** [ווערט ער באשטראפט וועגן זיינע שטאדט מענטשן], **בכל העולם כולו** [אויב ער וואלט געקענט מוחה זיין אין די גאנצע וועלט – און ער האט נישט מוחה געווען] **נתפס על כל העולם כולו** [ווערט ער באשטראפט וועגן די גאנטע וועלט] .

נאכנישט תשובה געטאהן, **וּבַמֶּה יְכוּפַּר עֲוֹנוֹ** און ווי אזוי קען זיין זינד פארגעבן ווערן.

אָמְנָם אֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּא בִּטְרוּנְיָא עִם בְּרִיּוֹתָיו[ח] (עבודה זרה ג.) אבער דער באשעפער קומט נישט צו די מענטשן מיט א שווינדל, **וּכְשֶׁהוּא עוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה לִפְנֵי הַבּוֹרֵא בָּרוּךְ הוּא בְּהַכְנָעָה גְּדוֹלָה מֵעוֹמְקָא דְּלִיבָּא** און ווען א מענטש (וואס האט די אחריות פון אנדערע מענטשן'ס עבירות) טוט תשובה פארן באשעפער מיט א גרויסע הכנעה פון די טיפענישן פון זיין הארץ, **אָז ה' יִתְבָּרַךְ מְעוֹרֵר מִדַּת תְּשׁוּבָה בָּעוֹלָם** איז דער אייבישטער מעורר די מידת התשובה אין די וועלט, **וּבְרוֹב רַחֲמָיו וַחֲסָדָיו שׁוֹלֵחַ בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ שֶׁל אוֹתוֹ הָאִישׁ שֶׁעָבַר הָעֲבֵירָה לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ** און דער באשעפער מיט זיין גרויס רחמנות און חסד שיקט אריין אין די מחשבה פון דער מענטש וואס האט געטאהן די עבירה אז ער זאל תשובה טאהן פארן באשעפער, **כְּדֵי שֶׁלֹּא יִכָּשֵׁל בְּחֶטְאוֹ שֶׁל אוֹתוֹ הָאִישׁ** כדי דער מענטש וואס האט נישט מוחה געווען זאל נישט געשטרויכלט ווערן אין די זינד פון דער מענטש וואס האט געטאהן די עבירה.

די חילוק פון חמץ של 'אחרים' און חמץ של 'גבוה'

וְיֵשׁ שְׁנֵי מִינֵי חָמֵץ שֶׁאֵין עוֹבְרִים עֲלֵיהֶם בְּבַל יֵרָאֶה וּבְבַל יִמָּצֵא און ס'איז דא צוויי מיני חמץ וואס מען איז נישט עובר אויף דעם מיט בל יראה און בל ימצא, **חָמֵץ שֶׁל אֲחֵרִים וְשֶׁל גָּבוֹהַּ** (פסחים ה:)[ט] און דאס איז (1) די חמץ פון אנדערע מענטשן און (2) חמץ פונעם באשעפער (הקדש).

וְיֵשׁ לִרְמוֹז און מען קען מרמז זיין, **כִּי 'חָמֵץ שֶׁל אֲחֵרִים' הוּא מִי שֶׁהוּא חַס וְשָׁלוֹם בִּבְחִינַת אֵל אַחֵר**[י] אז 'חמץ של אחרים' דאס מיינט די עבירות פון ווער ס'איז חס ושלום אין די בחינה פון 'אל אחר', **שֶׁיָּצָא מִבְּחִינַת אֶחָד** וואס ער איז ארויסגעגאנגען פון די בחינה

כֵּיוָן דְּחַד טַעֲמָא הוּא, מֵחֲמַת שֶׁלֹּא יְקַבְּלוּ תּוֹכֵחָה, שַׁפִּיר נִתְמַעֲטוּ מֵחַד מִיעוּטָא.

וְעִם כָּל הָאָמוּר נַחְזוֹר לְעִנְיָנֵינוּ. ה' יִתְבָּרַךְ נִקְרָא כֹּהֵן, וּבְנֵי אַהֲרֹן הֵן כֹּהֵן גָּדוֹל הֵן כֹּהֵן הֶדְיוֹט נִקְרָאִים כֹּהֵן, הַיְינוּ שֶׁבְּחִינַת קְדוּשָּׁה מִכֹּהֵן הָעֶלְיוֹן יִתְבָּרַךְ שׁוֹכֵן בְּתוֹכָם, וְהוּא יִתְבָּרַךְ נִקְרָא כֹּהֵן, כִּדְאִיתָא בַּגְּמָרָא (סנהדרין לט.) אֱלֹהֵיכֶם כֹּהֵן הוּא.

וְזֶהוּ 'זֹאת תִּהְיֶה תּוֹרַת הַמְּצוֹרָע', הַיְינוּ בַּעַל עֲבֵירוֹת, כְּמַאֲמָרָם זַ"ל (ערכין טז.) עַל שִׁבְעָה דְּבָרִים נְגָעִים בָּאִים וְכוּ'.

'בְּיוֹם טָהֳרָתוֹ' כְּשֶׁעָשָׂה תְּשׁוּבָה בְּהַכְנָעָה גְּדוֹלָה, 'וְהוּבָא אֶל הַכֹּהֵן' הַיְינוּ שֶׁנִּתְקָרֵב לִבְחִינַת קְדוּשָּׁה עֶלְיוֹנָה יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי תְּשׁוּבָתוֹ, כָּאָמוּר שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִקְרָא כֹּהֵן.

'וְיָצָא הַכֹּהֵן אֶל מִחוּץ לַמַּחֲנֶה', הַיְינוּ כְּשֶׁנִּכְשַׁל בֶּעָוֹן שֶׁל אֲחֵרִים שֶׁלֹּא מִיחָה בָּהֶם, וְעָשָׂה תְּשׁוּבָה בְּהַכְנָעָה גְּדוֹלָה, אָז 'וְיָצָא הַכֹּהֵן', הַיְינוּ שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּרוֹב רַחֲמָיו וַחֲסָדָיו יוֹצֵא וִיעוֹרֵר בְּחִינַת תְּשׁוּבָה 'מִחוּץ הַמַּחֲנֶה' אֶל הַצָּרוּעַ, הַיְינוּ בַּעַל עֲבֵירָה, שֶׁיִּתְעוֹרֵר הוּא בִּבְחִינַת תְּשׁוּבָה שְׁלֵימָה לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ.

וְזֶהוּ 'וְהִנֵּה נִרְפָּא נֶגַע הַצָּרַעַת מִן הַצָּרוּעַ', כִּי עַל יְדֵי שֶׁעָשָׂה תְּשׁוּבָה בְּהַכְנָעָה גְּדוֹלָה, שָׁלַח ה' יִתְבָּרַךְ בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ שֶׁל בַּעַל הָעֲבֵירָה לַחֲזוֹר בִּתְשׁוּבָה, וְנִתְרַפֵּא מִצָּרַעְתּוֹ.

וְלָזֶה נִרְמְזוּ עִנְיַן 'שְׁתֵּי צִפֳּרִים חַיּוֹת', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בפרשתן יד, מט) 'וְלָקַח שְׁתֵּי צִפֳּרִים חַיּוֹת', הַיְינוּ לִשְׁנֵי בְּחִינוֹת עֲבֵירוֹת, אַחַת מַה שֶּׁפָּגַם בְּעַצְמוֹ, וְאַחַת מַה שֶּׁלֹּא מִיחָה בַּחֲבֵירוֹ.

וְלָזֶה 'וְשִׁלַּח עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה' (שם פסוק נג), מְרַמֵּז עַל עֲבֵירוֹת שֶׁל אֲחֵרִים שֶׁלֹּא מִיחָה בָּהֶם, וְהַיְינוּ 'עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה' שֶׁלֹּא מִיחָה עַל עֲבֵירוֹת שֶׁל אֲחֵרִים וְלֹא מֵחֲמַת עַצְמוֹ.

ה' יִתְבָּרַךְ יְזַכֵּנוּ לִזְכּוֹת לִתְשׁוּבָה שְׁלֵימָה בְּהַכְנָעָה גְּדוֹלָה וּלְעוֹרֵר מִדַּת הַתְּשׁוּבָה עַל כָּל יִשְׂרָאֵל, אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן.

י. בגמ' שם: א"ר שמואל בר נחמני אמר רבי יוחנן על שבעה דברים נגעים באין, על לשון הרע, ועל שפיכות דמים, ועל שבועת שוא, ועל גילוי עריות, ועל גסות הרוח, ועל הגזל, ועל צרות העין.

ח. דאס מיינט דער באשעפער גיט נישט פאר א מענטש א עבודה וואס ער קען נישט ביישטיין, און אויב דער באשעפער האט געגעבן דעם מענטש די אחריות אויף די עבירות פון א צווייטן מענטש, האט ער פארזיכער אויסגעשטעלט א וועג ווי אזוי דער מענטש קען תשובה טאהן דערויף.

ט. ווי ס'איז אויבן דערמאנט אין הערה ו'.

י. די לשון 'אחרים' קען מיינען 'אנדערע מענטשן' און ס'קען אויך מיינען 'חמץ של אחר' חמץ פון איינעם וואס איז נישט אין די רשות פון 'אל אחד' דער איינציגער באשעפער, נאר ער איז אין די רשות פון 'אל אחר' פרעמדער אפגאט ח"ו.

פון 'אחד', **וְאֵינוֹ מַאֲמִין חַס וְשָׁלוֹם בְּהַשְׁגָּחָה שֶׁהַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ הוּא אֶחָד יָחִיד וּמְיוּחָד** און ער גלייבט נישט חס ושלום אין די השגחה פונעם באשעפער וואס איז דער איין איינציגער 'אחד יחיד ומיוחד'.

'וְחָמֵץ שֶׁל גָּבוֹהַּ' מְרַמֵּז לְחָמֵץ וַעֲבֵירוֹת שֶׁל גַּסֵּי הָרוּחַ און 'חמץ של גבוה' איז מרמז צו די חמץ און עבירות פון די בעלי גאווה, **כְּרָמוּז בְּתֵיבַת גָּבוֹהַּ** אזוי ווי עס איז מרומז אין דיווארט 'גבוה' וואס מיינט הויעך און שטאלץ, **שֶׁאִם רָאָה אָדָם מִיִּשְׂרָאֵל אוֹתָם עוֹבְרִים עַל מִצְוֹת ה'** ווייל אויב א יוד האט געזעהן ווי די בעלי גאווה זענען עובר אויף דעם באשעפער'ס מצוות, **וְלֹא מִיחָה** און ער האט נישט מוחה געווען אויף זיי, **לֹא נִתְפַּס עֲלֵיהֶם** ווערט ער נישט געכאפט און באשטראפט אויף זייערע עבירות, **כִּי לֹא הָיוּ שׁוֹמְעִים לִדְבָרָיו**[יא] ווייל זיי וואלטן סיי ווי נישט זיך צוגעהערט צו זיינע ווערטער און מוסר.

נִמְצָא חָמֵץ שֶׁל אֲחֵרִים הוּא מֵחֲמַת שֶׁיָּצָא מִגֶּדֶר יִשְׂרָאֵל מַאֲמִין בְּהַשְׁגָּחָה רַחֲמָנָא לִיצְלַן קומט אויס אז 'חמץ של אחרים' איז וועגן דער בעל עבירה איז ארויס רחמנא ליצלן פון די גדר פון א יוד וואס גלייבט אין באשעפער. **וְחָמֵץ שֶׁל גָּבוֹהַּ מֵחֲמַת שֶׁהוּא חָכָם בְּעֵינָיו וְלֹא יְקַבֵּל תּוֹכֵחָה** און חמץ של גבוה איז וועגן ער האלט זיך קלוגער אין זיינע אויגן און וועט נישט אננעמען קיין מוסר.

וּבַמֶּה שֶׁאָמַרְנוּ יְתוֹרַץ קוּשְׁיַת הַתּוֹסְפוֹת[יב] (פסחים ה: ד"ה אבל) שֶׁלְּגַבֵּי חַלָּה צְרִיכִין אָנוּ תְּרֵי מִיעוּטָא עַל עַכּוּ"ם וְשֶׁל גָּבוֹהַּ, וְכָאן אָנוּ מְמַעֲטִים שֶׁל אֲחֵרִים וְשֶׁל גָּבוֹהַּ מֵחַד מִיעוּטָא, שֶׁלְּךָ אִי אַתָּה רוֹאֶה אֲבָל אַתָּה רוֹאֶה שֶׁל אֲחֵרִים וְשֶׁל גָּבוֹהַּ. וּלְפִי דְּבָרֵינוּ עַל דֶּרֶךְ מוּסָר יְתוֹרַץ שַׁפִּיר, כֵּיוָן דְּחַד טַעֲמָא הוּא, מֵחֲמַת שֶׁלֹּא יְקַבְּלוּ תּוֹכֵחָה, שַׁפִּיר נִתְמַעֲטוּ מֵחַד מִיעוּטָא.

א הקדמה צו די פשט אין די פסוקים

וְעִם כָּל הָאָמוּר נַחְזוֹר לְעִנְיָנֵינוּ און מיט אלע הקדמות וואס אונז האבן געזאגט ביז יעצט קענען אונז צוריקגיין צו די פסוק.

ה' יִתְבָּרַךְ נִקְרָא כֹּהֵן דער באשעפער ווערט אנגערופן א כהן, **וּבְנֵי אַהֲרֹן הֵן כֹּהֵן גָּדוֹל הֵן כֹּהֵן הֶדְיוֹט נִקְרָאִים כֹּהֵן** און די קינדער פון אהרן הכהן סיי א כהן גדול סיי א כהן הדיוט ווערן אויך אנערופן מיטן נאמען 'כהן', **הַיְינוּ שֶׁבִּבְחִינַת קְדוּשָּׁה מִכֹּהֵן הָעֶלְיוֹן יִתְבָּרַךְ שׁוֹכֵן בְּתוֹכָם** דאס מיינט צו זאגן אז די בחינת קדושה פון פון דעם 'כהן העליון' – דער באשעפער זאל זיין געבענטשט זיין נאמען – רוהט צווישן זיי, **וְהוּא יִתְבָּרַךְ נִקְרָא כֹּהֵן** און דער באשעפער ווערט אנגערופן 'כהן', **כִּדְאִיתָא בַּגְּמָרָא** (סנהדרין לט.) **אֱלֹהֵיכֶם כֹּהֵן הוּא** אזוי ווי עס שטייט אין די גמרא 'ענקער באשעפער איז א כהן'.

יא. אזוי שטייט אין מסכת יבמות (סה, ב): **ואמר רבי אילעא משום ר' אלעזר בר' שמעון** [ר' אילעא האט נאכגעזאגט אין נאמען פון ר' אלעזר ב"ר שמעון] **כשם שמצוה על אדם לומר דבר הנשמע** [אזוי ווי עס איז א מצוה פאר א מענטש צו זאגען א זאך וואס מען וועט צוהערן צו אים] **כך מצוה על אדם שלא לומר דבר שאינו נשמע** [אזוי איז א מצוה נישט צו זאגן א זאך וואס מען וועט נישט צוהערן], **רבי אבא אומר חובה** [ר' אבא זאגט אז ס'איז א איסור צו זאגן מוסר פאר ווער עס הערט נישט צו], **שנאמר** (משלי ט, ח) **'אל תוכח לץ פן ישנאך הוכח לחכם ויאהבך'** [ווייל עס שטייט אין פסוק: זאג נישט מוסר א לץ ווייל טאמער וועט ער דיר פיינט האבן, זאג מוסר פאר א קלוגען וועט ער דער ליב האבען].

יב. אזוי ווי די שטיקל איז נישט א חלק פון די דרוש, און צוליב די קורצע צייט פון ערב פסח, און צוליב די אריכות פון די תורה האבן מיר עס אויסגעלאזט פארן יעצטיגן גליון, ובעזהשי"ת עוד חזון למועד.

פשט אין די פסוקים

וְזֶהוּ 'זֹאת תִּהְיֶה תּוֹרַת הַמְּצוֹרָע' און דאס מיינט די פסוק 'דאס זאל זיין די לערנונג פון דעם קרעציגן', **הַיְינוּ בַּעַל עֲבֵירוֹת** דער 'מצורע' מיינט מען דעם בעל עבירה, **כְּמַאֲמָרָם זַ"ל** (ערכין טז.) **עַל שִׁבְעָה דְּבָרִים נְגָעִים בָּאִים וְכוּ'**[יג] אזוי ווי די גמרא זאגט אז אויף זיבן זינד קומען די קרעץ (פון דאס זעהט מען אז קרעץ האט א שייכות מיט זינד).

'בְּיוֹם טָהֳרָתוֹ' די פסוק זאגט 'אין די טאג וואס ער רייניגט זיך', **כְּשֶׁעָשָׂה תְּשׁוּבָה בְּהַכְנָעָה גְּדוֹלָה** וואס דאס מיינט ווען ער האט געטאהן תשובה מיט א גרויסע הכנעה.

די ענטפער אויף די ערשטע צוויי קשיות

'וְהוּבָא אֶל הַכֹּהֵן'[יד] זאגט די פסוק ווייטער 'און ער וועט געברענגט ווערן פארן כהן', **הַיְינוּ שֶׁנִּתְקָרֵב לִבְחִינַת קְדוּשָּׁה עֶלְיוֹנָה יִתְבָּרֵךְ עַל יְדֵי תְּשׁוּבָתוֹ** וואס דאס מיינט אז דורך זיין תשובה איז ער דערנענטערט געווארן צו די בחינה פון א העכערע קדושה, **כְּאָמוּר שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ נִקְרָא כֹּהֵן** וואס ווי מען האט שוין אויבן געזאגט ווערט דער באשעפער אנגערופן מיטן נאמען 'כהן' (און דאס איז די נאמען 'כהן' וועם די פסוק מיינט דא).

'וְיָצָא הַכֹּהֵן אֶל מִחוּץ לַמַּחֲנֶה' זאגט די פסוק 'און דער כהן זאל ארויסגיין צו אינדרויסן פון די מחנה', **הַיְינוּ כְּשֶׁנִּכְשַׁל בְּעָוֹן שֶׁל אֲחֵרִים שֶׁלֹּא מִיחָה בָּהֶם** דאס מיינט ווען דער מענטש ווערט געשטרויכלט מיט די עבירות פון אנדערע מענטשן ווייל ער האט נישט מוחה געווען ווען זיי האבן געטאהן די עבירה, **וְעָשָׂה תְּשׁוּבָה בְּהַכְנָעָה גְּדוֹלָה** און ער האט תשובה געטאהן מיט א גרויסע הכנעה (אונטערטעניגקייט), **אָז 'וְיָצָא הַכֹּהֵן'**[טו] און דאס זאגט די פסוק 'און דער כהן זאל ארויסגיין' (אינדרויסן פון די מחנה).

הַיְינוּ שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ בְּרוֹב רַחֲמָיו וַחֲסָדָיו יוֹצֵא וִיעוֹרֵר בִּחִינַת תְּשׁוּבָה 'מִחוּץ הַמַּחֲנֶה' אֶל הַצָּרוּעַ דאס מיינט אז דער באשעפער מיט זיין גרויסע רחמנות און חסדים גייט ארויס און איז מעורר די בחינת תשובה אין דעם קרעציגן (דער פרעמדער מענטש) וואס קרעציגער מענטש איז 'אינדרויסן פון די מחנה פון תשובה'[טז], **הַיְינוּ בַּעַל עֲבֵירָה** דער 'צרוע' דאס מיינט דעם בעל עבירה, **שֶׁיִּתְעוֹרֵר הוּא בִּבְחִינַת תְּשׁוּבָה שְׁלֵימָה לְפָנָיו יִתְבָּרֵךְ** אז אויך ער דער בעל עבירה וואס האט געטאהן די עבירה זאל חרטה האבן און תשובה טאהן פארן באשעפער.

יג. די גמרא דארט זאגט: **א"ר שמואל בר נחמני אמר רבי יוחנן** [ר' שמואל בר נחמני האט נאכגעזאגט פון ר' יוחנן] **על שבעה דברים נגעים באין** [אויף זיבן זאכן קומען די נגעים], **על לשון הרע** [אויף לשון הרע], **ועל שפיכות דמים** [און אויף די עבירה פון רציחה ח"ו], **ועל שבועת שוא** [און אויף א פאלשע שבועה], **ועל גילוי עריות** [און אויף די עבירה פון עריות ח"ו], **ועל גסות הרוח** [אויף גאווה], **ועל הגזל** [און אויף גזל], **ועל צרות העין** [און אויף נישט פארגינען א צווייטן].

יד. די ערשטע קשיא האט די בת עין געפרעגט אז אנפאנג זאגט די פסוק 'והובא אל הכהן' - 'און ער זאל געברענגט ווערן צו דעם כהן', און דערנאך זאגט די פסוק 'ויצא הכהן' - 'און דער כהן זאל ארויסגיין צו אים'.

די צווייטע קשיא פרעגט דער בת עין ווי אזוי קען מען פארשטיין די ערשטע פסוק 'אז ער זאל געברענגט ווערן צו דעם כהן', א מצורע ווערט דאך ארויסגעשיקט פון אלע דריי מחנות.

טו. מיט דעם איז פארענטפערט געווארן די ערשטע קשיא, וואס די פסוק איז זיך סותר, וואס קודם שטייט אז ער קומט צו די כהן און דערנאך שטייט אז די כהן גייט ארויס צו אים, ווייל די ערשטע פסוק 'והובא אל הכהן' רעדט זיך ווען ער טוט תשובה אויף זיינע אייגענע עבירות און ער קומט נענטער צום באשעפער. אבער די צווייטע פסוק רעדט זיך פון אנדערע מ ענטשן'ס עבירות און דער כהן וואס מיינט דער באשעפער איז מעורר אנדערע מענטשן בתשובה וועגן אים.

און מיט דעם איז שוין אויך פארענטפערט די צווייטע קשיא, ווייל אוודאי איז די מצורע אינדרויסן פון די דריי מחנות, נאר די פסוק רעדט בדרך משל און איז בעיקר מרמז אויף די ענינים פון תשובה.

טז. דאס מיינט דער בעל עבירה איז בכלל נישט מעורר די תשובה, נאר השי"ת גייט אים מעורר זיין צו תשובה.

די ענטפער אויף די דריטע קשיא

וְזֶהוּ 'וְהִנֵּה נִרְפָּא נֶגַע הַצָּרַעַת מִן הַצָּרוּעַ'[יז] און דאס איז וואס די פסוק זאגט 'און ס'איז אויסגעהיילט געווארן די פלאג פון די קרעץ פון דעם קרעציגן', **כִּי עַל יְדֵי שֶׁעָשָׂה תְּשׁוּבָה בְּהַכְנָעָה גְּדוֹלָה** ווייל דורך דעם וואס ער האט תשובה געטאהן מיט א גרויסע הכנעה (אונטערטעניגקייט), **שָׁלַח ה' יִתְבָּרַךְ בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ שֶׁל בַּעַל הָעֲבֵירָה לַחֲזוֹר בִּתְשׁוּבָה** האט דער באשעפער געשיקט אין די מחשבה פון דעם בעל עבירה צו זיך צוריקערן צו תשובה, **וְנִתְרַפֵּא מִצָּרַעְתּוֹ'**[יח] און ער איז אויסגעהיילט געווארן פון זיין קרעץ.

די רמז פון די צוויי פייגלעך

וְלָזֶה נִרְמְזוּ עִנְיַן 'שְׁתֵּי צִפֳּרִים חַיּוֹת' און צו דעם איז מרמז די 'צוויי לעבעדיגע פייגלעך', **כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (בפרשתן יד, מט) **'וְלָקַח שְׁתֵּי צִפֳּרִים חַיּוֹת'**[יט] אזוי ווי עס שטייט אין פסוק 'און ער זאל נעמען צוויי לעבעדיגע פייגלעך'.

הַיְינוּ לִשְׁנֵי בְּחִינוֹת עֲבֵירוֹת וואס די צוויי לעבעדיגע פייגלעך איז מרמז צו די צוויי דערמאנטע בחינות פון עבירות. **אַחַת מַה שֶּׁפָּגַם בְּעַצְמוֹ** איינס איז די עבירות וואס ער האט אליין געטאהן, **וְאַחַת מַה שֶּׁלֹּא מִיחָה בַּחֲבֵירוֹ** און די צווייטע עבירה איז די עבירות אויף וואס ער האט נישט מוחה געווען ווען זיין חבר האט געטאהן די עבירה.

וְלָזֶה 'וְשִׁלַּח עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה' (שם פסוק נג) און פארדעם זאגט די פסוק 'און ער זאל שיקן די פייגל אויפן פרייען פעלד', **מְרַמֵּז עַל עֲבֵירוֹת שֶׁל אֲחֵרִים שֶׁלֹּא מִיחָה בָּהֶם** דאס איז מרמז אויף די עבירות פון אנדערע מענטשן וואס ער האט נישט מוחה געווען אויף זיי, **וְהַיְינוּ 'עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה'** און דאס מיינט די פייגל וואס מען שיקט אוועק הפקר 'אויפן פרייען פעלד', **שֶׁלֹּא מִיחָה עַל עֲבֵירוֹת שֶׁל אֲחֵרִים** וואס ער האט נישט מוחה געווען אויף די עבירות פון פרעמדע אנדערע מענטשן, **וְלֹא מֵחֲמַת עַצְמוֹ** און די פייגל קומט נישט צו פארגעבן אויף זיינע אייגענע עבירות.

ה' יִתְבָּרַךְ יְזַכֵּנוּ לִזְכּוֹת לִתְשׁוּבָה שְׁלֵימָה בְּהַכְנָעָה גְּדוֹלָה דער אייבישטער זאל אונז געבן די זכות אונז זאלן זוכה זיין צו טאהן תשובה שלימה באמת מיט א גרויסע אונטערטעניגקייט, **וּלְעוֹרֵר מִדַּת הַתְּשׁוּבָה עַל כָּל יִשְׂרָאֵל** און צו דערוועקן די מדה פון תשובה אויף גאנץ כלל ישראל. **אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן.**

יז. דער בת עין האט אויבן געפרעגט אז די פסוק וואלט געדארפט זאגן 'והנה נרפא המצורע מן נגע הצרעת' -'און דער קרעציגער מענטש איז אויסגעהיילט געווארן פון די קרעץ' (און נישט אז די קרעץ איז אויסגעהיילט געווארן פון דעם קרעציגן).

יח. דאס מיינט אז יעצט ווען אונז ווייסן אז די פסוק רעדט זיך פון די ענין פון תשובה, מיינט אונז די פסוק צו זאגן, אז דורכדעם וואס ער טוט תשובה פארן נישט מוחה זיין ווערט דער 'מצורע' דער 'בעל עבירה' נתעורר בתשובה, און דאס מיינט אז דורך אים איז 'נרפא נגע הרעת מן הצרוע'.

יט. און לכאורה דארף מען פארשטיין אויף וואס איז די צוויי פייגלעך מרמז.

מודעה: שבת נאך פסח – פרשת אחרי - וועט נישט ערשיינען די גליון, ואתכם הסליחה

הגליון נתנדב לע"נ הרה"ח ש"ב של רבינו
ר' **מאיר ישראל אריה** בהרה"ח ר' **אברהם דוב בער** ז"ל
ולע"נ זוגתו האשה החשובה מרת **מרים** בת הרה"ח ר' **חיים מנחם מענדל** ע"ה
זכות רבינו המחבר יגן על הנדבן החשוב ויליץ בעדו לזכות לכל הברכות ולחג כשר ושמח. אמן כן יהי רצון

כך כותב הבית יוסף הלכות ראש השנה, **נודרין לעילוי נשמת הצדיקים כי הם ממליצים על צאצאיהם**, דער בת עין האט נישט איבערגלאזט קיין קינדער אבער מיט אייער שטיצע קויפט איר אייך אים איין אלץ א מליץ יושר.

נעמט א חלק אין הפצת הגליון און זייט מנדב לעילוי נשמת אייערע קרובים און נאנטע
פאר הערות און מנדב זיין נא לפנות Mechonusa@gmail.com